

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
РЕПУБЛИЧКОГ ОДБОРА СИНДИКАТА НАУКЕ СРБИЈЕ
ЗА ПЕРИОД АПРИЛ 2010.-2015. год.

Синдикат науке, у наведеном периоду, деловао је у веома сложеним економским условима које карактеришу: велики пад индустријске производње, пад бруто домаћег производа, велики буџетски дефицит, велики јавни дуг државе, висока стопа инфлације, висока стопа незапослености, дефицит у спољној трговини, велика неликвидност привредних субјеката, лоша приватизација и др. Ови, као и други, негативни економски трендови у значајној мери утицали су на материјални положај научноистраживачке делатности, а самим тим су имали великог утицаја на материјални и социјални положај запослених у институтима у Србији.

У оваквим економским условима, захтеви Синдиката за веће издвајање средстава за науку и повећању зарада запослених били су неостварљиви. Због тога је стратегија Синдиката била да, у борби за бољи материјални и социјални положај, запослене у науци, по питању вредновања рада и зарада, изједначимо са запосленима у најсроднијој делатности, а то је високо образовање.

Сем овога, посебно отежавајућа околност за рад синдиката била је и чињеница да су се у овом периоду промениле четири гарнитуре надлежног Министарства. То је имало за последицу да сви наши разговори и договори као и захтеви које смо упућивали Министарству, са променом састава Министарства, су били без икаквог значаја и утицаја да их наредно Министарство узме у обзир. Тако смо били принуђени да све наше захтеве по неколико пута поново достављамо Министарству и поново да се договарамо око ствари о којима смо се са претходним Министарством договорили и утврдили одређену динамику решавања спорних питања.

С обзиром да је наш рад био врло транспарентан и да смо све активности и све закључке са наших седница и са састанака у Министарству објављивали на нашој интернет страници, у овом извештају нећемо улазити у све детаље рада већ ћемо се, подсећања ради, осврнути на нека најважнија питања, као што су:

1. Активности Синдиката на побољшању материјалног и социјалног положаја запослених у институтима

Зараде истраживача ангажованих на пројектима Министарства науке, плате помоћног особља као и друга примања, права и обавезе које проистичу из закона, у периоду од јануара 2006. до децембра 2009.године биле су уређене Посебним колективним уговором. Променом састава Министарства односно доласком на чело Министарства министра Ђелића, у Министарству нису хтели да продуже важеће постојећег ПКУ нити пак да се донесе нови ПКУ. Уместо ПКУ-а министар Ђелић доноси Акт о избору, вредновању и финансирању пројеката и тада почињу проблеми у институтима.

На основу наведеног Акта министра Ђелића, потписују се уговори са институтима у јануару 2011.године, о реализацији пројеката за период 2011-2014.године. Према Закону о НИД-у, у институтима су запослени истраживачи и помоћно особље. Према Закону о раду једно од основних права запослених јесте параво на одговарајућу зараду и минули рад од 0,4% за сваку навршену годину радног стажа. Међутим, у уговорима о реализацији пројеката, истраживачи за свој рад добијају накнаду (а не зараду) и део додатних средстава за минули рад који је у просеку износио 0,2%. Према добијеним подацима из 22 института (једна трећина од укупног броја института у Србији), Министарство запосленима дугује, на име минулог рада, пет милиона динара на месечном нивоу. Зараде помоћног особља се нигде у Уговору не спомињу као ни накнада трошкова за долазак и одлазак са рада. Странице у Уговору, где би требало, према Акту о избору, вредновању и финансирању пројеката, да буде исказан буџет пројекта, који подразумева средства за рад, опрему и ражијске трошкове, су празне. Уговором је такође учињена дискриминација према стручним сарадницима јер су сва три стручна звања смештена у најнижу категорију.

Погоршању стања у науци допринело је и то што је министар Ђелић од Светске и Европске банке подигао кредит од 4 милијарде дин за рад на пројектима и за опрему. Под којим условима и на које време је подигнут кредит, научна јавност није консултована. На рачун кредита смањено је финансирање науке из буџета са 0,3 на 0,2%. Запослио је нових 1700 младих истраживача који нису имали одакле да примају своје плате. На све ово, министар Ђелић је формирао и 3 (три) нова правна субјекта и натоварио их на леђа осиромашене науке. За рад Јединице за управљањем пројектима, Центра за промоцију науке и Фонд за иновациону делатност годишње се из буџета за науку издваја 330 милиона динара. Ионако гломазна државна администрација је овим повећана за око 100 новозапослених службеника. Поред наведених правних субјеката, буџету за науку, натоварено је и јавно предузеће Неклеарни објекти Србије. Из свега наведеног, Синдикат не види да је све ово допринело неком бољитку науке, напротив сматрамо да је све то допринело осиромашењу српске науке.

О свим овим питањима организовали смо, у два наврата, конференцију за штампу, где смо научној и широј јавности желели да укажемо на тренутно стање у науци и да ће трендови које господин Ђелић предузима не само осиромашити науку, него ћемо и ми и наша деца и наши унуци враћати његове кредите.

Нерегулисан статус зарада и плата запослених у научноистраживачким институтима допринео је томе да запослени у институтима нису добили корекцију плата у децембру 2010.године за 2% као и 3,46% у априлу 2012.године, што је укупни заостатак за зарадама од 5,53% у односу на друге јавне службе. Из Министарства финансија и трезора Народне банке смо добили информацију да је до ове неправилности дошло зато што се зараде истраживача налазе у економској класификацији 424 – специјализоване услуге, а не као код осталих јавних служби у економској класификацији 411.

Из свих наведених разлога, наука није имала шансу да достигне издвајање средстава за 1% БДП, како је то Стратегијом научног и технолошког развоја 2010-2015.године било предвиђено.

У току 2011. и 2012.године, у намери да ова питања почнемо да разрешавамо, у више наврата, обрађали смо свим релевантним институцијама почев од Министарства за науку, Министарства финансија, Трезору и Влади Републике Србије, али без резултата.

С обзиром да наше Министарство, на челу са министром Обрадовићем, није имало слуха, а вероватно ни жеље, да проблеме у науци решава, то смо били принуђени да 2. јула 2013. године организујемо протест свих запослених у науци.

Разлози за организовање протеста били су:

- дискриминација запослених у институтима од стране Владе Републике Србије у односу на остале запослене у јавном сектору, због радноправног статуса (наш рад се третира као специјализоване услуге – хонорари, иако смо сви ми у регуларном радном односу у институтима)
- хитна исплата мајске плате и повратак на редован режим исплаћивања плата
- програмом мера уштеде Владе Републике Србије, са буџетске класификације 424-специјализоване услуге, из буџета науке одузима се 1.813.908.000. дин. (што значи да ће плате, режијски трошкови и ДМТ2 бити умањени за 20%)
- у овој години нису уплаћена средства за рад на пројектима (ДМТ2), а кретиријуми за изборе у звања и категоризацију су све строжији
- непотписивање колективних уговора.

Дан пре одржавања протеста одржали смо конференцију за штампу. Циљ нам је био да јавност упознамо са укупним стањем у науци, тешким материјалним положајем запослених, а посебно да истакнемо небригу одговорних за науку и разлозима због којих организујемо протест. Ова конференција је имала велики медијски значај јер се протесту одазвао велики број учесника. По процени полиције било нас је преко 3000 учесника, што је за науку велики број.

Након овог протеста потписали смо Протокол између Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Синдиката науке у циљу побољшања материјалног положаја и радно правног статуса у науци у коме обе стране закључују:

- да је стратешки циљ државе повећање улагања у науку на 1% бруто домаћег производа до 2015.године
- да ће се престати са неоправданим кашњењем исплата зарада и материјалних трошкова запосленима у институтима, поштовањем члана 30. Закона о буџету Републике Србије за 2013.
- да ће ребалансом буџета за 2013. и планом за 2014. годину бити повећана (ДМТ2) основна средства за рад, без кредита.
- да ће у наредне две недеље почети рад на изради Посебног колективног уговора, којим ће се регулисати радно правни статус запослених у научно-истраживачким организацијама.
- да ће у последњем кварталу 2013.године започети разговори о изменама и допунама Закона о научно-истраживачкој делатности.

У међувремену је уследила смена министра Обрадовића и осталих његових сарадника и ништа се од договореног није остварило.

Једино је министар финансија, господин Крстић, разумео наш проблем и заједно са директорком Трезора НБС, успели смо да се плате запосленима у институтима исплаћују када и плате у другим јавним службама. Од тада плате, углавном не касне.

Такође, нашом упорношћу и подршком Трезора успели смо да у Закону о буџету РС за 2012.годину у члану 26. став 2. буде прописано да: "Пројектно финансирање обухвата исплату зарада истраживача у институтима који су ангажовани на пројектима".

Међутим, у Закону у буџету за 2013.годину оваква формулација није постојала, али смо је на наше даље упорно залагање код релевантних субјеката поново вратили у Закон о буџету за 2015. годину.

Доношењем Закона о солидарном порезу на плате у јавним службама, умањене су плате и запосленима у науци. Иницијативу за преиспитивање уставности и законитости овог Закона доставили смо Уставном суду Србије са предлогом да :

1. до доношења коначне одлуке обустави примену оспореног закона, пошто би његовом даљом применом могле наступити неотклоњиве штетне последице по запослене у јавном сектору
2. донесе одлуку којом се утврђује да Закон о умањењу нето прихода лица у јавном сектору није у сагласности са Уставом РС.

По нашој иницијативи, у новембру 2014.год. одржана је јавна расправа у Уставном суду, али до данас Синдикат науке није добио никакву одлуку.

У овом периоду су у посебно тешкој материјалној ситуацији били институти у области пољопривреде у Нишу, Гучи и Зајечару. У тим институтима су били изражени и проблеми у раду и руковођењу од стране директора и органа управљања. О свим тим проблемима Синдикат је обавештавао Министарство и молио да предузме одговарајуће мере у складу са законом како би се тим институтима помогло. Како од стране Министарства није било воље ни интересовања да се ангажују, то је за последицу имало гашење два института, а трећи је у стечају. С обзиром да је Стратегијом развоја Србије до 2020.год. пољопривреда означена као приоритетна делатност у развоју Србије, то се гашење ових института није смело дозволити. У разговору са запосленима у овим институтима стекли смо утисак да је то намерно учињено јер су ови институти имали на располагању велике површине атрактивног земљишта које су користили као огледна добра. По нашим сазнањима сличних проблема има и у још неким институтима у области пољопривреде па постоји основана бојазан да ће се тренд гашења института наставити.

Из наведених разлога, председница Синдиката науке, др Ђурђица Јововић, се заједничким дописом са председницима синдикалних организација Центра за Стрна жита - Крагујевац и Центра за кромпир - Гуча, обратила Министарству пољопривреде са предлогом да их укључи у реализацију Стратегије развоја пољопривреде као и да се Министарство науке и Министарство пољопривреде договоре како и на који начин да се овим институтима помогне. Немамо повратне информације о томе да ли је на наведену тему било каквих договора између ова два

министарства. Стање у овим институтима је веома алармантно и уколико се не пронађу нека решења, постоји бојазан да ће и њихова судбина бити као судбина института у Нишу и Зајечару.

За овај период су везани и проблеми са уплатама средстава за ДМТ1 и ДМТ2, јер су те уплате углавном касиле, а добијао се мањи износи од уговорених. Тиме се динамика истраживања драстично мењала, а реализација предложених пројеката и сам рад запослених у институтима доводио у питање.

У раду и функционисању Јединице за управљање пројектима такође је било великих проблема. Представници Синдиката су, у честим контактима са директором ЈУП-а, добијали детаљне информације о начину рада ЈУП-а као и уверавања да ће ЈУП настојати да реализује све набавке у што краћем року.

И поред свих обећања, набавке опреме и потршних средстава су касиле, па је уговор о реализацији овог пројекта продужен до краја 2014. год., уз гаранцију да ће се све испоруке извршити до краја 2015. год.

2. Активности на евалуацији пројеката и истраживача

Представници Синдиката су се врло активно укључили у расправу о предлогу мера за оцену пројеката и истраживача за 2011.-2014.год., који је Национални савет дао у виду препоруке.

Примедбе Синдиката науке биле су на број објављених радова по истраживач месецима, на критеријуме за евалуацију истраживача и студената на докторским студијама који су укључени на пројектима. Посебно смо скренули пажњу да се у предложени број истраживачких месеци за оцену пројеката не могу урачунати и месеци младих истраживача који су на докторским студијама из разлога што су по предвиђеним критеријумима били у обавези да положи одређени број испита и да се упознају са проблематиком рада на пројектима. Како је набавка потрошног материјала преко ЈУП-а почела са закашњењем од годину дана (прва испорука почела децембра 2011.године), а за поједину опрему тендер још није расписан, доводи се у питање могућност реализације већег броја пројекат, а самим тим и евалуације пројеката и истраживача. Никако се не сме дозволити да истраживачи буду оштећени због неефикасности рада надлежних органа Владе.

Посебно смо скренули пажњу на предлог да се евалуације истраживача ради за период 2008-2012.год. јер се у тај период поново укључују 2011. и 2012.год. које су спорне због тога што су у том периоду могли да буду публиковани углавном радови из претходног пројектног периода. Посебна је бојазан да ће хиперпродукција радова једног броја истраживача (2011.и 2012.год.) довести до значајног процентуалног померања на ранг листи, чиме би био оштећен велики број истраживача што ће за последицу имати смањење ионако малих зарада. Сем тога, непостојање кодекса добре научне праксе може довести до пада квалитета научног рада на рачун квантитета.

3. Примедбе Синдиката на предлог Правилника за изборе у звања

Разматрана је и најава новог Правилника за изборе у звања и наглашено је да га треба усагласити са критеријумима за избор у наставна звања. Основна примедба је да у овом моменту, кад нема довољно новца за ДМТ2 (неизвесно је да ли ћемо и када добити средства за рад из кредита ЕИБ), када већ годину дана радимо са минималним средствима, далеко мањим него претходних година, бесмислено је доносити нови, строжији Правилник од претходног. (По питању високих школарина за докторске студије предложено је да се нађе адекватно решење, јер сами истраживачи то не могу да финансирају, а не могу ни директори, јер су средства за режијске трошкове недовољна.)

Конкретне примедбе су:

Члан 33. прописивање различитих критеријума истраживачима за постизање истог звања представља облик дискриминације. Истраживачи који брже испуне критеријуме за изборе у звању требају бити похваљени и стимулисани, а не кажњавани.

Члан 43. Квалитативни параметри су преоштри. Већина истраживача није у могућности да испуни ове захтеве, јер не зависе од њих и њиховог ангажовања.

Члан 46. став 4.1. нереално је за звање ВНС тражити руковођење институцијом или научном групацијом, посебно у институтима са мањим бројем истраживача (каких је већина у Србији).

Члан 47. став 1. формирање групе експерата представља само још једну додатну, оптерећујућу формалност. Они своје оцене могу дати на самој седници и на тај начин избећи непотребно компликовање рада матичних одбора.

Члан 49. 12 поена којим се може надоместити сваки од квалитативних критеријума је значајан број поена, који је тешко остварив у институтима у Србији.

Прилог 1 тачка 1.2. *Руковођење докторском тезом или магистарским радом* – за запослене у институтима треба вредновати и чланство у комисијама за преглед и одбрану рада, јер многи факултети не дозвољавају менторства и коменторства истраживачима из института.

Прилог 1 тачка 1.3 *Нормирање броја коауторских радова* – Неприхватљиво је да се за експерименталне радове, поготову имајући у виду и новоуведене интердисциплинарне пројекте, поново уводи ограничење броја аутора, па предлажемо потпуно брисање ове тачке из Прилога 1.

Прилог 1 тачка 1.6. *Извештај Комисије за писање реферата* (опет Комисија за писање реферата) и овде се прецизира под став 2. да та Комисија мора бити састављена од једног члана из друге институције и једног члана предлаже Матични научни одбор. Питање која је то Комисија јер у члану 14. и 15. и даље научно веће именује Комисија за оцену испуњености услова која пише Извештај о кандидату. Уколико су то исте Комисије у том случају поступак ИЗБОРА ће се одужити јер Научно веће неће моћи на истој седници именовати КОМИСИЈУ уколико један члан мора бити предложен од стране Матичног НО.

Прилог 1 тачка 1.7. *Утицајност научних резултата* – Брисати последњи став. Цитираност исказати онако како се добије од Универзитетске библиотеке или Матице Српске.

Прилог 2 *Врхунски међународни часопис* – јасно дефинисати категорију М22а часописа. То су ваљда часописи са ИСИ или ЈЦР листе, а не часописи са листе Министарства?

Прилог 2. *Истакнути међународни часопис* – јасно дефинисати категорију М22б часописа. То су ваљда часописи са ИСИ или ЈЦР листе, а не часописи са листе Министарства?

4. Активности Републичког одбора на утврђивању предлога Посебног колективног уговора за науку

Синдикат науке је сачинио предлог ПКУ у складу са изменама Закона о раду и доставио га Министарству. Главно полазиште Синдиката је било да се вредновање рада у науци, односно зараде истраживача по звањима, ангажованих на пројектима Министарства изједначе са радом односно са зарадама у високом образовању. У том смислу постигли смо договор у Министарству да се у ПКУ у одређивању основице и коефицијената за обрачун и исплату зарада у науци вежемо за основицу и коефицијенте из Уредбе о високом образовању.

Зашто је важно да се закључи овај Колективни уговор ?

Наука као делатност од 2010. год. нема ни један нормативни акт којим се ближе уређују права, обавезе и одговорности запослених из радног односа, права Синдиката у заштити запослених као и међусобни односи послодаваца и запослених у институтима. Ова питања су била препуштена институтима да их својим актима уређују, што се у пракси показало као лоше решење.

Закључивањем ПКУ, запосленима у научно-истраживачкој делатности обезбедила би се једнака права из радног односа у односу на остале кориснике буџета. Министарство упорно одбија захтеве Синдиката за усвајањем Посебног колективног уговора и тиме се намерно или ненамерно стварају услови за ненаменско и неадекватно трошење буџетских средстава.

По чему се овај ПКУ разликује од других Колективних уговора (просвета, култура, социјална заштита и др)?

У нашем ПКУ би утврдили све послове који се обављају у Институту и били би разврстани у одређене групе, а свака група би имала одређени коефицијент за сложеност рада, одговорност, звање, степен стручне спреме и услове рада. Ово је неопходно уградити у ПКУ због тога што наука нема Уредбу као остале јавне службе тако да не постоје коефицијенти за научна звања већ постоје коефицијенти за категорије истраживача. Колективним уговором за науку бисмо изједначили цену рада и коефицијенте запослених у институтима са запосленима у високом образовању.

С обзиром да је наше Министарство најавило да ће се утврдити платни разреди и за науку, неизвесно је да ли ће плате научника и помоћног особља бити саставни део нашег ПКУ.

На позив нашег Министарсва, Синдикат је формирао радну групу која је радила на припреми Нацрта Закона о платама у јавној управи. Чланови те групе су: др Ђурђица Јововић, др Александра Николић-Милутиновић и др Драган Маркушев.

Наш задатак је био да урадимо Каталог радних места у науци, платне групе и платне разреде. Када смо дошли до дела где је требало дефинисати платне разеде у науци, Министарство је обуставили даље активности са образложењем да су то наше важеће категорије, које ће се примењивати до краја овог пројектног циклуса.

Према најновијим информацијама и запослени у науци ће се наћи у Закону о платама у јавној управи.

5. Едукација чланства

У циљу оспособљавања представника синдиката, ради квалитетније и ефикасније заштите права запослених, Синдикат науке је у извештајном периоду организовао семинаре на тему:

1 Заштита права из области рада, о којој је говорио проф др Зоран Ивошевић.

2 Заштита од злостављања на раду, о којој су говорили Славиша Радуловић, едукатор УГТ ИСЦОД и СССС и Милена Миловановић испред Синдиката науке.

3 Измене и допуне Закона О РАДУ, о којима је говорила Милена Миловановић.

6. Међународна сарадња

Синдикат науке, као члан светске синдикалне организације, Интернационале образовања, активно учествује у раду Сталног комитета за високо образовање и науку. Ова синдикална орфганизација нам је у време одржавања протеста пружила пуну подршку.

На позив Синдиката науке Француске, у њиховом часопису ВРС 397/2014., објавили смо чланак о положају науке у Србији.

7. Спортски сусрети

Синдикат науке је претходном петогодишњем периоду био организатор спортских сусрета у наведеним градовима:

2010	Луковска бања
2011	Игре нису одржане у нашој организацији
2012	Косјерић
2013	Кучево
2014	Ивањица